

Arotzarenea (Agotxane)

ATXAGA GARMENDIA familia

AGOTXANE Elbarrena auzoko etxea da. Lehen-ago bere izena *Zelatxo* zen. Elbarrena auzoan baziren *Zelaa* eta baita *Zelai Ederra* etxe-izenak, XVIII. mende amaierako dokumentuetan agertzen direnak. Etxearen atze aldetik pasatzen da Amundarain ibaia.

Oinez herriko plazatik ordu erdira dago. Serapio Mujikak dioenagatik 1865ean egin zen Ordiziatik Zaldibira bitarteko bidea, harez gerokoan, beraz, esan liteke, etxetik herrirainoko bidea badutela.

Agotxanen maizter bizi izan zen Garmendia-Apalategi familia. Aita Pedro Joxe Garmendia Tolosa *Iartzeta* baserritik etorria zen, bere emazte Bitoriana Apalategi ataundarrarekin ezkondu zenean. Bitoriana Ataun San Gregorioko *Ergoenekoa* zen. 1906an ezkondu ziren.

Aita Pedro Joxe, ikazkina zen eta Altsasuko mendietan egiten zuen lan. Gauez Altsasura jaitsi eta hango gau-eskolan ikasi zuen irakurtzen eta idazten. Ezkondu ondoren egin zen kaminero. Hiru seme-alaba izan zituzten, Frantzisko, Maria eta Teodora.

Alaba Teodora bertara ezkondu zen *Auzokalte* baserriko Bittorianorekin. *Agotxaneko* etxe-jabe zen Bentura Garmendia Garmendiari ehun pezetako errenta ordaintzen zioten 1950ean.

Bittorianok Fabrika Handian egin zuen beti lan, eta Teodorak etxean, josten.

Lau seme-alaba izan zituzten: Ana Mari, Jose Inazio, Josetxo eta Arantxa.

Baserriaren arrastoa idatzietan

Agotxane ez da agertzen 1783-12-17an, Francisco Antonio de Echaveren aurrean Enerio eta Aralarko sailen erabileraz bitartekari bati emandako botere-emaileen artean. *Zelai Ederra* bai, ordea, ordezkari batekin. *Zelaa* berriz agertzen da Juan Inazio Iztuetak *Zelaako* Antonio Lasaren ondarearen aurka egindako exekuzio autoan (1792ko urritik aurrera).

Pasadizoak

Trempe-en gosez hil zen

Teodorak bazuen anaia bat Frantzisko Garmendia, Lleidan gerla zibilean hildakoa. CAFeko Industria-Eskolan ikasi zuen 1928an Geometria eta nahiko nota onarekin, gainera. 23 puntu lortu zituen eta 18 puntu baino gehiago ateratakoa zenez, gehiago ikasten jarraitzeko eskumena ere lortu zuen.

Gerra garaian Lleidan hil zen. CAFeko langile zela dioen eskalan agertzen denagatik, 26 urte zituela hil zen 1939ko urtarrilaren 13an, eta Zaldibin egin zitzaizkion hiletak urte horretako otsailaren 19an. Ceriñola n° 6 erregimentukoa zen, baina antza denez, ez zen gerra zelaian hil baizik eta Trempe-en preso hartu eta gosez. Horren berri ematen duen argazkian dioenagatik katoliko ereduzkoa zen eta CAFeko langilea. Gerrara deitua izan zenean, delako erregimentu horretan alistatu zen, metrailadora batailoian. Eta 1938ko maiatzaren 23an hartu zuten preso. Gonbidatu zuten errepublikanoen prentsan idaztera baina ez zuen nahi izan. Bizi baldintza gogorrek medio gosez hil zela dio kronikak. Familiak ez daki orduko Diario Vascokoa-edo izango ote den kronika.

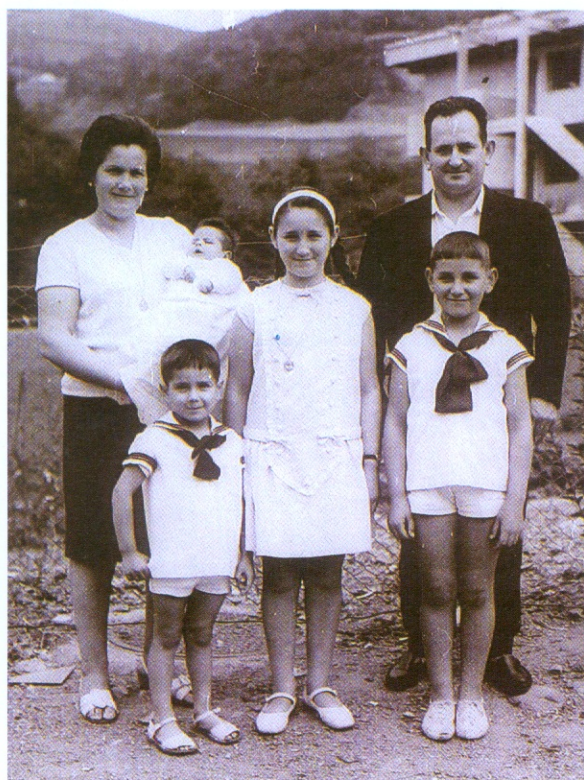
Informazio emailea: Teodora Garmendia

Bittoriana (ama) eta Pedro Joxe (aita).

Maria, alaba.

ATXAGA GARMENDIA familia

Teodora (ama), Bittoriano (aita) / Jose inazio, Ana Mari, Josetxo eta Arantxa (amaren besoetan).

Teodora, alaba.